

Єфімова О.В. методист обласних курсів удосконалення керівних кадрів НМЦ ЦЗ та БЖД Луганської області

СТИЛЬ ВИКЛАДАННЯ: АКТИВІСТ ЧИ МИСЛИТЕЛЬ, ТЕОРЕТИК ЧИ ПРАГМАТИК?

Почую – і забуду, побачу – і запам'ятаю, зроблю – і зрозумію

Усі люди різні, й кожен з нас унікальний по-своєму. Тому і не дивно, що не кожній людині підходить один і той самий метод навчання.

За роки роботи ви, ймовірно, виробили звички навчання, які допомагають вам у деяких випадках отримувати більшу користь. Анкета допоможе вам визначити ваші переваги в навчанні таким чином, щоб ви могли вибрати методи навчання, які в більшій мірі підходять вашому стилю.

Щоб розібратися, для кого є характерними активні методи навчання, а кому краще працювати зі схемами, діаграмами та таблицями, пропонуємо вам пройти тест, який розробили психологи Пітер Хоні та Алан Мамфорд під назвою «Стиль навчання» [1].

Точність результатів цього тесту залежить від того, наскільки Ви чесно відповіли на запитання, наскільки ви відкриті. Тут немає правильних чи неправильних відповідей. Обмеження щодо часу відсутні.

Отже, у **таблиці №1** уважно прочитайте питання та поставте V або + біля того питання, з яким ви згодні. Потім перенесіть свої результати в **таблицю №2**. Підрахуйте кількість відповідей та знайдіть опис свого стилю [2].

Таблиця №1

№	Відмітьте ті твердження, з якими ви згодні
1	У мене є чітке бачення того, що є правильним, а що – ні.
2	Я часто починаю діяти, не уявляючи собі можливих наслідків.
3	Я маю схильність вирішувати проблеми поетапно, крок за кроком.
4	Я вважаю, що формальні процедури і правила обмежують можливості людей.
5	В мене репутація людини, яка говорить те, що думає.
6	Я часто помічаю, що дії, засновані на інтуїції, є такими ж змістовними, як і ті, що базуються на глибокому аналізі та продумуванні.
7	Мені подобається така робота, де в мене є достатньо часу для ретельної підготовки та виконання завдання.

8	Я регулярно ставлю людям запитання, щоб вияснити вихідні припущення, якими вони керуються.
9	Найважливіше – це те, наскільки рішення працює на практиці.
10	Я активно шукаю можливостей набуття нового досвіду.
11	Коли я чую про яку-небудь ідею, я негайно починаю працювати над тим, як застосувати її на практиці.
12	Я уважно ставлюся до самодисципліни, наприклад, до фізичних вправ, дотримання дієти, дотримання встановлених правил.
13	Я пишаюся ретельним виконанням роботи.
14	Мені легше працювати з логічними, аналітичного складу людьми, ніж зі спонтанними, нерациональними.
15	Я турбуюся про те, щоб правильно інтерпретувати інформацію, що маю, та уникаю робити поспішні висновки.
16	Мені подобається приймати рішення, основані на ретельному зважуванні альтернатив.
17	Нові, незвичайні ідеї приваблюють мене більше, ніж практичні рішення.
18	Я не люблю неорганізованість і віддаю перевагу визначеному порядку речей.
19	Я приймаю визначені процедури та дотримуюсь їх до тих пір, поки вважаю, що вони є ефективними та ведуть до виконання роботи.
20	Мені подобається прив'язувати мої дії до загальних принципів.
21	Під час обговорення мені подобається говорити по суті справи.
22	На роботі я віддаю перевагу збереженню певної дистанції й підтримці швидше формальних стосунків із людьми.
23	Я успішно справляюсь із новими, незвичними завданнями.
24	Я люблю спонтанних людей, що вміють радіти та розважатися.
25	Перед тим, як робити висновок, я ретельно вивчаю всі подробиці й деталі.
26	Мені важко швидко реагувати на ситуацію і відразу висувати ідеї.
27	Я вірю, що можна відразу ж прийти до мети.
28	Я обережна людина і не роблю занадто швидких висновків.
29	Я віддаю перевагу отриманню інформації з якомога більшої кількості джерел: чим більше даних для обдумування, тим краще.
30	Легковажні люди, які не сприймають речі серйозно, зазвичай мене дратують.
31	Я вислуховую точки зору інших людей перед тим, як висунути свою .
32	Зазвичай я не приховую своїх почуттів.
33	Під час дискусій мені подобається спостерігати за «маневрами» інших учасників.
34	Я віддаю перевагу гнучкому реагуванню у міру виникнення проблем, а не плануванню усього заздалегідь.
35	Мене зазвичай приваблюють технічні речі такі як мережеві графіки, діаграми тощо.

36	Я хвилююся, якщо доводиться поспішати, щоб зробити роботу у стислий термін.
37	Зазвичай я оцінюю людей з точки зору їхньої практичності.
38	Мені важко працювати з тихими, замисленими людьми.
39	Люди, які завжди поспішають, часто мене дратують.
40	Набагато важливіше насолоджуватись теперішнім моментом, ніж думати про минуле чи майбутнє.
41	Я думаю, що рішення, основані на ретельному аналізі інформації, є кращими за ті, які ухвалюються інтуїтивно.
42	Мені подобається бути перфекціоністом.
43	Зазвичай під час обговорень я пропоную багато спонтанних ідей.
44	Під час обговорень я пропоную практичні, реалістичні ідеї.
45	Частіше за все правила доводиться порушувати.
46	Я віддаю перевагу огляду ситуації зі сторони, щоб переглянути усі перспективи.
47	Я бачу непослідовність та слабкі сторони в аргументах інших.
48	Загалом, я говорю більше, ніж слухаю.
49	Я часто бачу кращі більш практичні шляхи виконання завдань.
50	Я вважаю, що письмові звіти повинні бути короткими і по суті.
51	Я вірю, що майбутнє за раціональним, логічним мисленням.
52	Частіше я вступаю у дискусії про конкретні речі, а не на загальні теми.
53	Мені подобаються люди, які розглядають проблеми реалістично, а не теоретично.
54	Під час дискусій я не люблю абстрактних розмов та відхилень від теми.
55	Якщо мені необхідно написати звіт, я роблю багато чернеток перед тим, як створити кінцеву версію.
56	Я намагаюся усе спробувати на практиці, щоб побачити, як це працює.
57	Я стараюсь знайти відповіді, використовуючи логічний підхід.
58	Мені подобається багато говорити.
59	Під час обговорень я почуваюся реалістом, який веде людей до мети та уникає порожніх розмов.
60	Мені подобається зважувати багато альтернатив перед ухваленням рішення.
61	Під час обговорень я часто розумію, що я є найбільш об'єктивним і не маю упереджень.
62	Під час обговорень я часто залишаюся в тіні, не беру на себе роль видимого лідера і не говорю більше за інших.
63	Мені подобається знаходити зв'язок між поточними подіями, довгостроковими цілями та загальною картиною.
64	Коли що-небудь не виходить, я готовий(а) це ігнорувати і спробувати щось інше.
65	Я маю схильність відкидати «сирі», спонтанні ідеї як непрактичні.
66	Перед тим, як діяти, краще все ретельно обдумати.

67	Загалом, я слухаю більше, ніж говорю.
68	Я часто буваю суворим(ою) з тими, хто важко переходить до логічних міркувань.
69	Найчастіше я вважаю, що мета виправдовує засоби.
70	Мені неважко образити людей, якщо це веде до виконання завдання.
71	Я вважаю, що формальна постановка цілі та планування «душить» людей.
72	Зазвичай я є заводилою на вечірках.
73	Я роблю все, що є доцільним для виконання роботи.
74	Виконуючи роботу методично і детально, я швидко починаю нудитися.
75	Мені необхідно розібратися з основними передумовами, теоріями та принципами, що пояснюють явища і процеси.
76	Мені завжди цікаво дізнаватися, про що думають люди.
77	Мені подобаються збори, коли вони добре організовані і дотримуються порядку денного.
78	Я стараюсь триматися подалі від двозначних, сумнівних тем
79	Мені подобаються драматизм і збудження кризових ситуацій.
80	Люди вважають, що я не звертаю увагу на їхні почуття.

Таблиця №2

Позначте питання, на які ви відповіли «так».

Номери питань			
2	7	1	5
4	13	3	9
6	15	8	11
10	16	12	19
17	25	14	21
23	28	18	27
24	29	20	35
32	31	22	37
34	33	26	44
38	36	30	49
40	39	42	50
43	41	47	53
45	46	51	54
48	52	57	56
58	55	61	59
64	60	63	65
71	62	68	69
72	66	75	70
74	67	77	73
79	76	78	80
Активіст	Мислитель	Теоретик	Прагматик

Активісти

Активісти повністю присвячують себе новим переживанням. Вони задоволені «тут і зараз», знаходяться у владі безпосереднього переживання. Вони відверті, не скептичні, й це робить їх відкритими до нових пропозицій та задач. Їх філософія: «Я спробую що-небудь ще». Вони спочатку діють, а потім обдумують наслідки. Вони беруться за рішення завдань, маючи багато ідей.

Як тільки проходить захоплення однією діяльністю, вони шукають іншу. Активісти прагнуть отримати складний досвід, але їх може дратувати сам процес виконання задачі, необхідність концентрації. Вони комунікабельні, постійно взаємодіють з іншими, а у процесі спілкування намагаються бути в центрі подій.

Активіст постійно звертається до колег, при цьому робить все, щоб залишатися в центрі подій. Підтримуйте його ентузіазм, але спонукайте планувати дії заздалегідь. Пропонуйте йому багато нових цікавих завдань.

Активісти люблять:

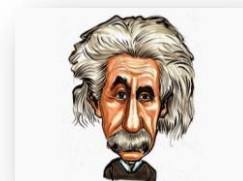
- ділитися враженнями та досвідом;
- знайти відгук на свою діяльність;
- дружніх викладачів;
- відгуки інших людей;
- застосовувати здобуті вміння до реальних потреб;
- самостійно мислити.

Активісти не люблять:

- теоретизації та абстрактних понять.

Мислителі

Мислителі віддають перевагу обмірковуванню завдань активному читанню. Вони розглядають проблему з різних точок зору, збирають різноманітні дані та люблять ретельно все обдумувати, перш ніж дійти до певного рішення. В аналізі даних завдання проявляється тенденція до відкладання прийняття рішення настільки довго, наскільки це можливо. Їх девіз: «Будь обережний!».

Це передбачливі люди, які люблять прораховувати всі можливі варіанти, перш ніж діяти. Вони спостерігають за діями інших людей. У ході дискусії вони прислухаються до думки інших, перш ніж виразити свою власну. Вони мають тенденцію до зниженої оцінки та дещо відстороненого ставлення до дійсності.

Під час нарад та дискусій мислитель полюбляє залишатися на задньому плані та із задоволенням спостерігає за активністю колег. У групі така людина зазвичай займає дещо відсторонену позицію, але не кидається в очі. Дайте йому час підготуватися, все осмислити, вивчити можливі альтернативи.

Мислителі люблять:

- експертні роз'яснення та дискусії;
- оцінювати ідеї за об'єктивними критеріями;
- наявність часу для роздумів.

Мислителі не люблять:

- занять, які спрямовані на реалізацію задач;
- виконання ролей (симуляції);
- щоб їх оцінювали інші учасники.

Теоретики

Теоретики інтегрують та узагальнюють спостереження у складні, але логічні теорії. Їх спосіб вирішення задач є послідовним та логічним. Їм подобається аналіз та синтез. Їх висновки будуються на основі спостережень, правил, теоретичних моделей та схем. Вони відносяться до стилю мислення, ґрунтованого на раціональності: «Якщо це має логіку, то це вірно».

Вони часто питають: «Чи має це сенс? Як це пов'язано з тим чи іншим? Що тому сприяло?». При вирішенні задач теоретики швидше будуть використовувати раціональну об'єктивність, ніж суб'єктивність та інтуїцію. Їх підхід до проблеми завжди має логіку. Це їх «ментальна установка» і вони наполегливо заперечують все, що цьому суперечить. Дайте теоретику можливість все вивчити та самому зробити висновки, а також можливість задавати питання, ставити чіткі цілі та запропонувати досить складні ідеї для розробки.

Теоретики люблять:

- бачити загальну теорію на основі дослідження окремих випадків;
- теоретичні міркування;
- експертні думки та оцінки;
- діаграми, таблиці;
- добре систематизовані заняття.

Теоретики не люблять:

- групових вправ;
- симуляцій, ігор;
- самостійності.

Прагматики

Прагматики намагаються перевіряти всі ідеї, теорії, щоб бути впевненими, що вони спрацьовують на практиці. Постійно шукають нові ідеї та за першої ж нагоди експериментують з їх застосуванням. Вони з тих людей, які, вертаючись із курсів, переповнені новими ідеями, що прагнуть здійснити на практиці.

Вони намагаються досягти успіху у справах та діють швидко та впевнено, якщо ідея їх приваблює. Їх не приваблюють роздуми та відкриті дискусії. Це дуже «практичні», «приземлені» люди, які реагують на проблеми, як на «виклик». Їх філософія – «завжди можна знайти кращий спосіб» і «те добре, що спрацьовує». Прагматики у основному вчаться в процесі діяльності та основну увагу приділяють практиці, а не теорії. Дайте їм можливість продумати способи виконання роботи, потренуватися, надайте інформацію та методику роботи.

Прагматики люблять:

- дискусії у невеликих групах;
- проекти;
- відгуки інших людей;
- завдання для виконання після занять;
- практичні проблеми;
- набуття вмінь.

Прагматики не люблять:

- доповідей;
- оцінювати свою роботу (добре–погано);
- викладача у ролі контролера-наглядача;
- контроль.

Таким чином, визначивши свій стиль навчання, ви може обрати ті форми та методи проведення занять, які є характерними саме для вас. Ви зможете побудувати нові продуктивні комунікації, обрати новий підхід до викладання та особистого розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коць М. Аналіз процесу спілкування у підготовці майбутнього фахівця / М. Коць // Педагогіка і психологія професійної освіти. – Львів, 2002. – №5. – С 191–197.
2. Якунін В.А. Педагогічна психологія / В.А. Якунін – СПб.: Видавництво Михайлова В.А., 2000.

*Жуковський С.Є., начальник НМЦ ЦЗ та БЖД Миколаївської області;
Яценко М.Д., завідувач обласного методичного кабінету НМЦ ЦЗ та БЖД
Миколаївської області*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ДІЛОВА ГРА – ОСНОВНИЙ ВИД НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ ІЗ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО НАВЧАННЯ З ПИТАНЬ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Створення умов для ефективного професійного вдосконалення фахівців, які здатні практично вирішувати завдання професійної діяльності, є одні-